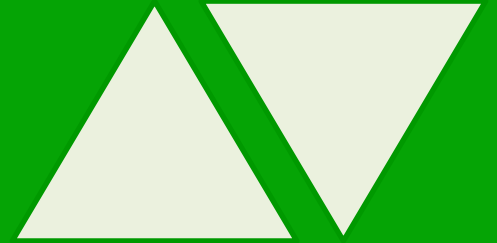

نکته و تست

جلسه: • اول
• دوم

دین و زندگی

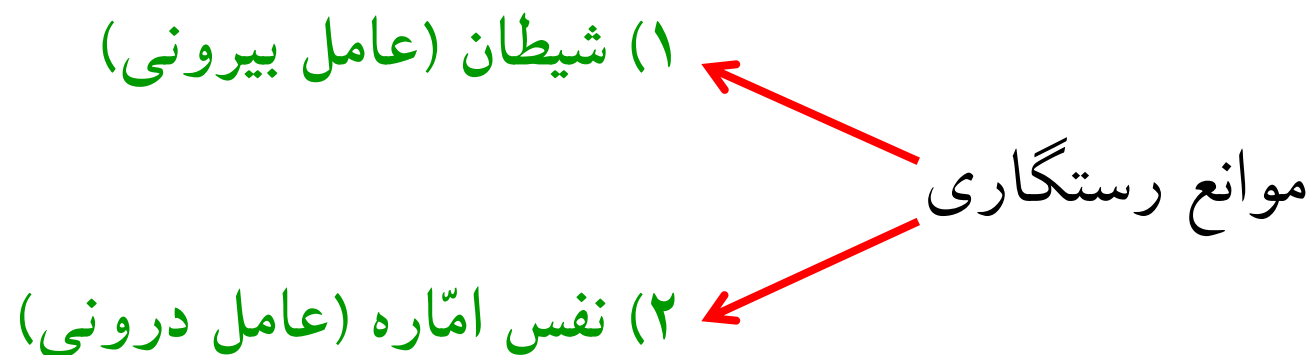
مدرس: مریم پرو

نکته ۱:

بررسی آیه‌ی مربوط به حقانیت رستاخیز و خالی از تردید بودن آن، به دلیل صادق العقول بودن خداوند.

- ◀ **الله:** محبت به ذات حق / تَوَلَّى / توحید در خالقیت / یگانگی خدا در خالقیت
- ◀ **لا:** تنفر از ضد خدا / تَبَرَّى / نه به هر چه غیر از خدا
- ◀ **اله:** توحید عملی اجتماعی / معبودی جز الله نیست
- ◀ **لَيَجْمَعَنَّكُمْ:** ضرورت معاد / حقانیت رستاخیز
- ◀ **لا رَيْبَ:** معلول ← شکی در معاد نیست چرا؟
- ◀ **مَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا:** علت ← چون خدا راستگوترین راستگویان است.

نکته ۲:

۱- شیطان به وسیله‌ی شراب (خمر) و قمار (میسر) کینه و دشمنی بین انسان‌ها ایجاد می‌کند.

۲- زیبا نشان دادن گناه برای انسان از راه‌های شیطان برای فریب انسان است.

۳- شیطان حتی انسان‌های هدایت‌شده را هم گمراه می‌کند با آرزوی طولانی و سراب‌گونه (أملی).

نتایج:

- شیطان خود را برتر از آدمیان می‌پندارد.
- سوگند یاد کرده که فرزندان آدم را فریب دهد و از بهشت باز دارد.
- کار او وسوسه کردن و فریب دادن است راه نفوذ دیگری در ما ندارد.

نکته ۳:

آیه: ﴿لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ / بَرًّا / بَحْرًا / رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾

لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ: زن و مرد هر دو اشرف مخلوقات هستند. /

بَرًّا: خشکی / بَحْرًا: دریا / رَزَقْنَاهُمْ: روزی‌های پاک

نتایج:

– این آیه بیانگر راه‌های تقویت عزت نفس است، خودشناسی و اینکه خود را به بهای اندک نفروشیم.

– این آیه مربوط به توحید در ربوبیت است.

– این آیه جایگاه ویژه‌ی انسان را در نظام خلقت نشان می‌دهد و توانایی بهره‌مندی از آسمان‌ها و زمین و هرآنچه در آن است.

نکته ۴:

- عقل با دوراندیشی ما را از خوشی‌های زودگذر منع می‌کند.

- وجدان ما را با محکمه‌هایش از راحت‌طلبی باز می‌دارد.

نکته ۵:

دو دیدگاه در مورد مرگ و حیات بعد از مرگ وجود دارد:

(۱) دیدگاه مادیون

(۲) دیدگاه الهیون

۱- دیدگاه مادیون:

- به میل به جاودانگی پاسخ منفی می دهند.
(آن دنیا وجود ندارد.)

*** مادیون دو شاخه می شوند:

الف) گروهی که کامل راه غفلت از مرگ را پیش می گیرند و آن را فراموش می کنند و در گرداب آلودگی ها فرو می روند.

ب) گروهی دیگر نمی توانند فکر مرگ را از ذهن خود بیرون برانند و به همین دلیل زندگی چند روزه دنیا برایشان بی ارزش می شود، افسردگی می گیرند و سرگردان می شوند.

۲- دیدگاه الهیون:

- به میل به جاودانگی پاسخ مثبت می دهند.
(آن دنیا وجود دارد.)

*** الهیون دو شاخه می شوند:

الف) شور و نشاط دارند به دلیل عدل الهی.

ب) کارهای نیک انجام می دهند و خدمت به خلق خدا تا هرچه بیشتر آخرت خود را زیباتر کنند.

نکته ۶:

سه آیه در مورد «تَوَفَّى دَارِیم» یعنی دریافت تمام و کمال روح بوسیله‌ی ملائکه و وصف عالم برزخ.

۱- **تَوَفَّى روح ظالم:** کسی که به خود ظلم کرده، مظلوم نبوده که دیگران به او ظلم کنند، بلکه چون تحت فشار بوده در جامعه، رشوه گرفته، دزدی کرده، اختلاس کرده.

۲- **تَوَفَّى روح پاک:** به خاطر کارهای نیک مستمر دنیوی وارد بهشت برزخ می‌شوند. ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

نکته ۶:

۳- تَوْفَىٰ هَر رُوحی: ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ﴾

وقتی مرگ یکی از آنها فرا می‌رسد می‌گویند، خدایا ما را به دنیا برگردان تا کارهای نیک انجام دهیم در اینجا مشخص می‌شود که این شخص مشرک است.

نکته ۷:

آیات مربوط به اهداف پایان‌ناپذیر.

۱- يُرِيدُ + ثواب الدنيا + فَعِنْدَ اللَّهِ + دنیا + آخرت

يُرِيدُ: (انسان زیرک و باهوش)

ثواب الدنيا: (به دنبال پاداش دنیا است)

دنیا + آخرت: (هم دنیا و هم آخرت نزد خداست.) ← اهداف پایان‌ناپذیر

نکته ۷:

آیات مربوط به اهداف پایان‌ناپذیر.

۲- ارَادَ + الاخرة + سَعَى + هُوَ مُؤْمِن ← سَعِيَهُمْ مَشْكُوراً

أَرَادَ: (انسان زیرک و باهوش)

الآخرة: (اهداف پایان‌ناپذیر را انتخاب کرده)

سَعَى: (تلاش می‌کند).

هُوَ مُؤْمِن: (انسان زیرک و باهوش)

سَعِيَهُمْ مَشْكُوراً: (پاداش انتخاب خود را می‌گیرند).

نکته ۷:

آیات مربوط به اهداف پایان‌ناپذیر.

۳- مِنْهُمْ + دُنْيَايَ حَسَنَه + الْآخِرَةُ حَسَنَه + قَنَا عَذَابَ النَّارِ

مِنْهُمْ: (انسان زیرک و باهوش)

دُنْيَايَ حَسَنَه + الْآخِرَةُ حَسَنَه: (هم دنیا و هم آخرت نیکو می‌خواهد)

قَنَا عَذَابَ النَّارِ: (و هم می‌خواهد از عذاب آخرت در امان باشد).

۴- شعر: ای دوست شکر بهتر یا آنکه شکر سازد

خوبی قمر بهتر یا آنکه قمر سازد

نکته ۸:

سه مسأله را اشتباه نگیرید:

- ۱- واقعه بزرگ
- ۲- شنیده شدن صدایی مهیب
- ۳- زنده شدن همه‌ی انسان‌ها

۱- واقعه‌ی بزرگ:

- همه در حال و هوای خویش‌اند، که ناگهان اتفاق می‌افتد.
- وقوعش حتمی - زمانش نامعلوم و ما آن را دور می‌پنداشتیم.
- قیامت آغازی است بر حیات ابدی انسان.
- مردم از هیبت آن روز همچون افراد مست به نظر می‌رسند، مست نیستند.
- نیکوکاران در امان‌اند.

۲- شنیده شدن صدای مهیب:

- صدای مهیب و سهمگین آسمان‌ها و زمین را فرا می‌گیرند.
- این اتفاق چنان ناگهانی رخ می‌دهد که همه را غافلگیر می‌کند.

۳- زنده شدن همه‌ی انسان‌ها:

- بار دیگر بانگ سهمناکی در عالم می‌پیچد و حیات مجدد انسان‌ها آغاز می‌شود.

- در این هنگام انسان‌های گناهکار به دنبال راه فراری می‌گردند و دل‌های آنان سخت هراسان و چشم‌هایشان از ترس به زیر افکنده است.

نکته ۹:

دلایل اثبات امکان معاد:

معاد جسمانی (العظام / تُراباً)

گوش / چشم / دست / پا / پوست / گوشت (لَحْماً)

۱- اشاره به پیدایش نخستین انسان:

* نَسِيَ خَلْقَهُ

فراموش کردند خلقت اولیه‌ی خود را

* وَ هُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ

خداوند به هر خلقتی آگاه است.

* أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ

اشاره به پیدایش نخستین انسان

نکته ۹:

۲- اشاره به قدرت نامحدود الهی:

* قادرین

قدرت نامحدود الهی

* نُسُوۥیَ بَنَانِه

سر انگشتان انسان‌ها - علم انگشت‌نگاری

* اَللّٰهُ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ

خداوند بر هر چیزی تواناست.

* اَعْلَمَ اَنَّ اللّٰهَ عَزِیْزٌ حَكِیْمٌ

خداوند شکست‌ناپذیر و هدفمند است.

۳- اشاره به نظام مرگ و زندگی در عالم طبیعت:

* کَذَلِکَ النُّشُورُ

خروج از قبر و رستاخیز چنین است.

* کَذَلِکَ تُخْرِجُونَ

* سَحَاباً

ابر

* الرِّیَّاحَ

باد

* فَأَحْیَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

زنده شدن طبیعت

* بَلَدٍ مِّتٍّ

سرزمین‌های مُرده، زنده می‌شوند.

* دَاوَسْتَانُ عَزِیزٍ نَبِیٍّ

داستان ابراهیم^(ع) و چهار پرنده

نکته ۱۰:

دلایل اثبات ضرورت معاد در پرتو حکمت الهی:

۱- میل به جاودانگی: از نابودی گریزان است، دفاع می‌کند، به پزشک مراجعه می‌کند.

۲- میل به کمالات بی‌نهایت: هر انسانی خواستار همه‌ی کمالات و زیبایی‌هاست در هیچ حدی متوقف نمی‌شود.

نکته ۱۰:

۳- عبثا

۴- حق

۵- حکیم

۷- مصیر - تصویر (بازگشت)

۹- أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُور

۱۱- ما ز بالاییم و بالا می‌رویم

۱۲- جزء ها را روی ها سوی کل است * بلبلان را عشق با روی گل است

۱۳- بعد از استفاده از عقل و اختیار و پیامبران و کتاب‌های آسمانی باید به کمال

برسیم.

نکته ۱۱:

دلایل اثبات ضرورت معاد در پرتو عدل الهی:

- ۱- آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ
- ۲- أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ
- ۳- پاکان و ناپاکان باهم برابر نیستند.
- ۴- شهید در این دنیا به پاداش کار خود نمی‌رسد.
- ۵- این دنیا ظرفیت جزاء و پاداش کامل انسان‌ها را ندارد.
- ۶- لَا يَسْتَوِي الَّذِينَ أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ
- ۷- بعضی از نیکی‌ها در دنیا قابل جبران نیستند.
- ۸- بعضی از ظلم‌ها در دنیا قابل جبران نیستند،
مانند: قتل هزار نفر

نکته ۱۲:

پیامبر (ص)

باهوش‌ترین مؤمنان: فراوان به یاد مرگ هستند و بهتر از دیگران خود را برای مرگ آماده کردند.

مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحاً فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ

علی (ع)

زیرک‌ترین انسان‌ها: از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حسابرسی می‌کند.

نکته ۱۳:

آیات **يَا لَيْتَنِي** ← ای کاش

۱- **يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي**: ای کاش اعمالی را برای این دنیا پیشاپیش می فرستادیم.

۲- **يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ و لَا نَكْذِبُ بِآيَاتِ رَبَّنَا وَ نَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ**:

۳

۲

۱

(۱) ای کاش برگردیم

(۲) آیات الهی را تکذیب نکنیم

(۳) جزء مؤمنین باشیم

۳- یا لَیْتَنی اِتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً: ای کاش همراه و یار پیامبر (ص) بودیم.

۴- یا لَیْتَنی لَمْ اَتَّخِذْ فُلاناً خَلِیلاً لَقَدْ عَنِ الذِّکْرِ:

۲

۱

(۱) ای کاش دوست بد انتخاب نمی‌کردیم. (معلول)

(۲) ما را از یاد خدا غافل کرد. (علت)

نکته ۱۴:

عاملِ نفسِ لوامّه (نفسِ سرزنش‌گر – ملامت‌کننده) گرایش به نیکی‌هاست،
یعنی:

* عامل:

لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَامَةِ ← وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا فَالْهَمَّهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا

* عاملِ گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها، سرشتِ خدا آشناست یعنی:

﴿وَ نَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا فَالْهَمَّهَا فُجُورَهَا وَ تَقْوَاهَا﴾ ←

سرشتِ خدا آشناست «دوستِ نزدیک‌تر از من به من است / وین عجب‌تر
که من از وی دورم»

و حدیث امام علی (ع): قبله بَعْدَ مَعَه

تعریف: ﴿لَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ چیست؟

نفس لوامه چیست؟

۲

۱

«انسان در مقابل گناه و زشتی واکنش نشان می‌دهد، خود را سرزنش و ملامت می‌کند و در اندیشه‌ی جبران آن بر می‌آید. چرا؟»

۳

چون گرایش به نیکی‌ها و زیبایی‌ها دارد.

علت:

﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا﴾

نکته ۱۵:

سه آیه در مورد عقل:

- ۱- ای کاش می شنیدیم و تعقل می کردیم که دوزخی نمی شدیم.
- ۲- دشمنان چون تعقل نمی کنند اتحاد ظاهری دارند و قلب های آنها پراکنده است.
- ۳- کسانی که نمازگزاران را مسخره می کنند و به بازی می گیرند عقل ندارند.

نکته ۱۶:

آیات مربوط به دیدگاه الهیون در مورد مرگ:

۱- ﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ ۚ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَأَوَّلُ

كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾

یعنی زندگی دنیوی کم ارزش است و زندگی اخروی حقیقی است.

نکته ۱۶:

آیات مربوط به دیدگاه الهیون در مورد مرگ:

۲- ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

یعنی: الهیون نه ترسی دارند و نه اندوهی و شور و نشاط دارند، انگیزهی کار و فعالیت دارند و از کار خود لذت می‌برند و در خدمت به خلق خدا هستند تا آخرت خود را زیباتر کنند.

آمَنَ بِاللَّهِ (علت ۱) / الْيَوْمِ الْآخِرِ (علت ۲) / عَمِلَ صَالِحًا (علت ۳) / فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ (معلول ۱) / لَا هُمْ يَحْزَنُونَ (معلول ۲)

نکته ۱۷:

آیهی مادیون و دیدگاه آنان در مورد مرگ:

﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾

«این گروه معتقدند با فرارسیدن مرگ انسان و متلاشی شدن جسم او، پروندهی او را برای همیشه می‌بندند.»

نکته ۱۷:

آیه‌ی مادیون و دیدگاه آنان در مورد مرگ:

- * وَ قَالُوا (کافران) * نَمُوتُ وَ نَحْيَا (زندگی در تولد و مرگ خلاصه می‌شود)
- * يُهْلِكُنَا (با مرگ همه چیز هلاک می‌شود) * الدَّهْرُ (علت آن روزگار است)
- * عِلْمِ (کافران علم ندارند) * يَظُنُّونَ (براساس حدس و گمان حرف می‌زنند)

نکته ۱۸:

آیا یک الهیونی می تواند مانند مادیونی **عمل** کند؟ **بله**

*** اگر ایمان و باور قلبی نباشد با حلوا حلوا کردن دهان شیرین نمی شود.

*** این افراد به دلیل فرو رفتن در هوس ها دنیا را معبود و هدف خود قرار می دهند و از یاد آخرت غافل می شوند و زندگی و رفتار آنان مانند منکران معاد می شود.

نکته ۱۹:

سه تفاوت انسان با سایر مخلوقات چیست؟

اولین تفاوت: نوع وصول به هدف

دومین تفاوت: استعدادهای نامحدود انسان است که هم

مادی و هم معنوی است.

سومین تفاوت: روحیه‌ی بی‌نهایت طلبی انسان است.

نکته ۲۰:

نکته مهم در مورد سرشت خدا آشنا:

گاهی غفلت‌ها ^{علت} سبب دوری ^{معلول ۱} ما از خدا و فراموشی ^{معلول ۲} یاد او می‌شود ولی باز
که به خود باز می‌گردیم ^{علت} او را در کنار خود می‌یابیم.
^{معلول}

دوست نزدیک‌تر از من به من است

وین عجب‌تر که من از وی دورم

نکته ۲۱:

وقایع مرحله‌ی اول قیامت:

۱- در شیپور دمیده می‌شود، صدای مهیب، ناگهانی است و غافلگیر می‌کند.

۲- مرگ اهل آسمان‌ها و زمین

۳- تغییر در ساختار آسمان‌ها و زمین

نکته ۲۲:

وقایع مرحله‌ی دوم قیامت:

۱- **زنده شدن همه‌ی انسان‌ها** بار دیگر بانگ سهمناک و حیات مجدد انسان‌ها آغاز می‌شود.

۲- **کنار رفتن پرده از حقایق عالم** (اعمال - رفتار - نیت - حوادث تلخ و شیرین)

۳- **برپا شدن دادگاه عدل الهی** (با آماده شدن صحنه‌ی قیامت رسیدگی به اعمال آغاز می‌شود).

۴- **دادن نامه‌ی اعمال**

۵- **حضور شاهدان و گواهان**، پیامبران و امامان - اعضای بدن - فرشتگان الهی

نکته ۲۳:

چرا اعمال پیامبران و امامان معیار و میزان سنجش اعمال قرار می گیرد؟

- ۱- زیرا اعمال آنها چیزی است که خدا به آن دستور داده است.
- ۲- و هرچه عمل ما به عمل آنها نزدیک باشد ارزش افزون تری خواهد داشت.

نکته ۲۴:

چرا پیامبران و امامان بهترین گواهان قیامت اند؟

- ۱- چون ظاهر و باطن اعمال انسان ها را در دنیا دیده اند.
- ۲- چون از هر خطایی مصون و محفوظ هستند.